

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ

Акімова Н.С., кандидат економічних наук, професор,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8608-8757>
Хланта Є.Ю., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО,
Державний біотехнологічний університет м. Харків, Україна

Управління податковими зобов'язаннями є складовою системи планування для підприємства і невіддільне від загальної підприємницької діяльності суб'єкта господарювання. Воно є неодмінним і безпосереднім її елементом і має здійснюватися всіх її рівнях і етапах.

Сьогодні більшість українських підприємств недостатньо ефективно управляє податковими зобов'язаннями. Такий стан справ здебільшого обумовлений відсутністю орієнтованих на практичне використання інструментів і методів організації системи управління податковою складовою економічної діяльності підприємства [1, с. 169].

У процесі управління податковими розрахунками і зобов'язаннями організацією використовується економічна інформація, велику частку в якій займає облікова, а меншу – інформація з нормативних джерел, локальних нормативних актів, довідкова інформація і інформація про зовнішнє середовище. Отже, здійснювати функції управління діяльністю комерційної організації неможливо без реалізації загальної функції «облік», так як облікова інформація є базисом управління [2, с. 27].

Концептуальна основа управління податковими зобов'язаннями суб'єкта господарювання передбачає використання чотирьох блоків:

- принципи управління податковими зобов'язаннями;
- методи управління податковими зобов'язаннями;
- визначення та виконання податкових зобов'язань;
- інформаційне забезпечення управління податковими зобов'язаннями.

Аналіз робіт вітчизняних та зарубіжних авторів показав, що досі не створено єдиної моделі системи інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями, яка б у свою чергу сприяла успішному управлінню податковими зобов'язаннями, тому проблема моделювання і є особливо актуальною в даний час.

Нами запропоновано модель інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями (рис. 1).

Інформаційне забезпечення формується з облікових, позаоблікових, аналітичних даних, даних контролю та аудиту та будується на основі використанні інформаційних технологій та програмно-технічних засобів.

Інформаційне забезпечення управління податковими зобов'язаннями у свою чергу представлено: обліковим забезпеченням; аналітичним забезпеченням; контрольним забезпеченням; аудиторським забезпеченням.

Система інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями представлена у вигляді укрупненої моделі. Кожна підсистема складається з трьох ідентичних блоків, що відображають специфічні особливості конкретного виду забезпечення: «методика», «організаційні структури та управлінські процедури обліку», «технологія обліку та використання програмно-технічних засобів».

Блок «Методика» передбачає використання різних способів обліку, аналізу, контролю та аудиту, які спрямовані визначення оподатковуваних баз з різних податків, управління податковими зобов'язаннями тощо.

Блок «Організаційна структура та управлінські процедури» є сукупністю спеціалізованих функціональних підрозділів, взаємопов'язаних у процесі обґрунтування, вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, що дозволяють гнучко реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища та приймають до уваги всі інноваційні прийоми управлінської діяльності.

Блок «Технологія» має на увазі під собою технологію обліку, аналізу, контролю та аудиту, відповідні технічні та програмні засоби, що відповідають вимогам забезпечення управління, включають сукупність сучасних засобів, способів, інструментів, форм, прийомів, регламент виконання та порядок ведення та контролю. Технологія обліку, аналізу та аудиту регламентується спеціально розробленими нормативно-методичними документами.

Об'єднує та узагальнює всі елементи розглянутих блоків інформаційне забезпечення, яке інтегрує облікові, позаоблікові, аналітичні, аудиторські дані та їх носії, забезпечуючи збирання, зберігання, обробку, виведення та розповсюдження інформації через використання гнучких інформаційних технологій, технічних та програмних засобів, що дозволяє забезпечити рух інформаційних потоків.

Рис. 1. Модель інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями на підприємстві

Одним із найважливіших елементів облікового забезпечення для управління оподаткуванням може вважатися облікова політика з метою оподаткування, яка може суттєво відрізнитись від облікової політики підприємства. Облікова політика має бути сформована на засадах економії фінансових ресурсів із перспективою максимального зниження фіскального тиску на фінансову систему підприємства.

Аналітичне забезпечення формується сукупністю, представленою методиками аналізу системи оподаткування та управління податковими зобов'язаннями, управлінськими процедурами та технологією аналізу та використання різних програмно-технічних засобів.

Технологію аналізу можна представити у вигляді наступного алгоритму: спочатку проводиться загальний аналіз податкових платежів, який включає тимчасовий аналіз податків і зборів, що сплачуються організацією, просторовий аналіз податків і зборів, що сплачуються організацією, факторний аналіз динаміки та структури податкових платежів. Далі проводиться аналіз структури загального податкового навантаження організації, визначається структура податків та зборів у розрізі джерел сплати. Останнім етапом є аналіз заборгованості з податків та зборів.

Особливості інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями зумовлюють потребу створення у системі внутрішнього контролю підприємства внутрішньої аудиторської служби, що виконує функцію своєрідного моніторингу (стану контрольованого середовища, систем бухгалтерського контролю) та створює механізм зворотного зв'язку керівництва та власників безпосередньо з працівниками підприємства. Проведення на підприємстві внутрішнього аудиту інформаційного забезпечення дозволяє суттєво підвищити ефективність всього процесу управління його діяльністю.

Контрольне забезпечення є інформаційне забезпечення, засноване на методиках внутрішнього контролю, орієнтовані управління податковими зобов'язаннями.

Нами представлено укрупнену модель інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями. Подана модель наочно демонструє елементи підсистемного облікового забезпечення: методику обліку, організаційну структуру, управлінські процедури, організаційну структуру та технологію обліку. Укрупнена модель інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями показує взаємозв'язок між усіма елементами інформаційного забезпечення: облікове забезпечення, аналітичне забезпечення, контрольне забезпечення та аудиторське забезпечення.

Подальше прогнозування та подальший контроль інформаційного забезпечення управління податковими зобов'язаннями ґрунтується на податковій звітності, даних інструментів бухгалтерського інжинірингу, бухгалтерській фінансовій звітності.

Література:

1. Кононенко А.В., Смірнова Н.В. Податкові консультації як метод вдосконалення управління податковими зобов'язаннями малих підприємств. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2022. Вип. 8(41). С. 168-177. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8\(41\).168-177](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8(41).168-177)

2. Акімова Н.С. Організаційно-методичне забезпечення обліку і аудиту податкових розрахунків і платежів в системі інформаційного простору. *Operation and development management of economic entities in European integration conditions: information service, mechanisms, digitalization*. Collective monograph Publishing House of Academy of Silesia, 2022. С. 25-48. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/23302>

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ВІЙНИ: ЗМІНА ОРІЄНТИРІВ ТА ПЕРЕГЛЯД ПРИНЦИПІВ

Баєва Я.В., Шкуратова Д.О., здобувачі вищої освіти*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Бухгалтерський облік є невід'ємною складовою ефективного управління фінансами у будь-який період, включаючи час війни. У період війни, коли ресурси стають дефіцитними і управління фінансами стає складнішим завданням, бухгалтерський облік стає критично важливим для забезпечення ефективного використання обмежених ресурсів та контролю за фінансовими потоками. Він дозволяє урядам та організаціям точно відстежувати витрати, оцінювати фінансову стійкість та приймати обґрунтовані рішення щодо розподілу ресурсів для підтримки оборони та національної безпеки. Більш того, бухгалтерський облік надає можливість звітувати перед громадськістю та міжнародними партнерами про використання фінансів у військових цілях, що підвищує довіру та підтримку у міжнародному співтоваристві.

Організація обліку, його методика та порядок складання звітності, як логічний результат облікових процедур, в умовах війни відрізняється від обліку та звітності у мирний час рядом особливостей, а саме у воєнний час фінансові ресурси обмежені, тому бухгалтерам доводиться бути особливо обережними та ефективними у витрачанні коштів. З'являються нові видатки, пов'язані з обороною, ремонтом та відновленням пошкоджених об'єктів. Бухгалтерам доводиться відслідковувати ці видатки та ефективно управляти ними. Варто

* Науковий керівник – Руденко С.В., к.е.н., доцент